

Carina Helene Holm Lauridsen

Mænd med senfølger af incest

1

”Man kan have fået så lidt kærlighed, at man oplever nærhed som overgreb. Man kan have fået så lidt nærhed, at man oplever overgreb som kærlighed.”
(Ukendt. Citeret efter Lars Sørensen, 2008)

Udviklingsprojekt - Juni 2013
Rikke Damm Rossen
Nina Kuhlmann
Carina Helene Holm Lauridsen
Årgang: KS10 gruppe: 11

---

1 Kilde: https://www.google.dk/search?hl=da&site=img&itb=isch&source=hp&biw=1366&bih=682&q=sad&oq=sad&gs_l=img..0110.339..

Carina Helene Holm Lauridsen

F1 vejleder: Karin Overgaard
Eksaminator: Inge Schiermacher

Indholdsfortegnelse

Problemformulering	s. 1
Indledning	s. 1
Begrebsafklaring og redegørelse	
- Incest	s. 2
- Senfølger af incest	s. 2
- Drengene der udsættes for incest	s. 2-3
- Den dysfunktionelle familiedynamik	s. 3-4
Metode anvendelse, data og empiri	s. 4-6
Analyse	s. 6
- Barndom – de seksuelle overgreb	s. 6-8
- Ungdom 12-17 år – oprør mod forældrene	s. 8-9
- 22-35 år – ønsket om kontrol og magt overfor det modsatte køn	s. 9-10
- 35-43 år – senfølgerne konsekvenser	s. 10-12
- 43-49 år – Man kan ikke fjerne alle ar, men forsøge at realisere ønsker	s. 12-13
- Her er Jan i dag	s. 14
Konklusion	s. 14-15
Social indsats	s. 15
Vores bud på social indsats	s. 15-17

Carina Helene Holm Lauridsen

Problemformulering:

Hvordan kan man skabe udviklingsmuligheder/ støtte til voksne mænd med senfølger af incest i den tidlige barndom?

- Hvilke negative påvirkninger kan drenge få ved at vokse op i en dysfunktionel familie præget af incest?
- Hvilket niveau (mikro, meso, makro) vurderer vi, der vil skabe de bedste udviklingsmuligheder til mænd med senfølger af incest?

Indledning

Den nyeste undersøgelse fortaget af Videns- og Formidlingscenter for Sociale Udsatte fra 2002 viser, at 11 % ud af 5.829 9.klasses elever har været udsat for seksuelle overgreb af et familiemedlem.²

Dette mener vi er et højt tal, eftersom vi samtidig antager, at tallet højst sandsynligt er endnu større netop da dette emne er et sårbart område.

Der har i en årrække været mest fokus på det incestuøse far-datterforhold, men det er først indenfor de sidste år der for alvor er kommet fokus på, at drenge også udsættes for incest.

Vi mener endvidere, at det er interessant at se nærmere på hvordan drenge der udsættes for incest tilpasser sig de seksuelle overgreb.

Vi har valgt problemstillingen 'voksne mænd med senfølger af incest', da vi vurderer at det er et emne der mangler fokus på socialrådgiverstudiet og er et berøringsfølsomt område for mange mennesker – herunder socialrådgivere i praksis. Årsagen til at vi tager udgangspunkt i mænd med senfølger, er at der ofte ses en tendens til at de har svære ved at opsøge hjælp. Vi vil herunder se nærmere på den kønssocialisering der er til stede i samfundet og de normer og forventninger der ligger til det mandelige image. Dette for at sætte i perspektiv at mænd med senfølger af incest ofte "slås" med indre mandige værdier som er blevet forstyrret efter overgrebet.

Ifølge Kari Killén har voksne mænd som lider af senfølgerne af incest ofte andre problematikker med i deres bagage fx fysisk og psykisk omsorgssvigt. Vi vil forsøge, at se nærmere på den påstand

² http://www.si-folkesundhed.dk/upload/unges_trivsel-2002_pdf.pdf

Carina Helene Holm Lauridsen
og analysere, om psykiske senfølger af incest nærmere skal forstås ud fra flere faktorer.

Begrebsafklaring og redegørelse

Incest

Incest er seksuelle overgreb der er begået af familie over for børn i familien. Det kan være, forældre og børn, bedsteforældre og børnebørn samt overgreb mellem søskende. Incest er hermed også seksuelle overgreb begået af stedforældre.³

Det blev tidligere kaldt blodskam, men i dag betegnes det for det meste som incest.

Incest straffes jf. Straffelovens § 210, stk. 1 og 2 samt straffelovens § 223, stk. 1 Samleje med slægtning i nedadstigende linje og med bror eller søster.⁴

Senfølger af incest

Senfølger af incest og/eller andre seksuelle overgreb skal forstås dels som choktraume, der ryster både nervesystem og personlighedsstrukturen. Der kan opstå tilknytningsforstyrrelser, der gør det svært at tilknytte sig andre mennesker senere hen. Overgreb rammer herved dobbelt, når de begås af forældre eller andre tilknytningspersoner, da det netop er tilknytningspersonen/ omsorgspersonen som har til opgave at beskytte barnet. Følgevirksomheder kommer til udtryk både kropsligt, neurologisk, psykisk og socialt. Typiske senfølger kan være problemer med at sætte grænser både i forhold til sig selv og andre. Man har svært ved at mærke efter, hvad man vil og ikke har lyst til fordi grænserne i barndommen er blevet overtrådt.

De psykiske, fysiske, følelsesmæssige og sociale problemer, der opstår som følge af seksuelle overgreb og de øvrige opvækstforhold kaldes senfølger. Hvor meget de præger er individuelt, men generelt er det symptomer, der kan gøre livet meget svært og medføre en generel forringet livskvalitet.⁵

---

3 <http://www.incest.dk/default.asp?ID=146>

4 Sommer, Dion m.fl.; ”familier og børn i en opbrudstid” 1.udg. 2008 s.331

5 www.CSM-ost.dk

Carina Helene Holm Lauridsen

Drenge der udsættes for incest

Helt overordnet er seksuelle overgreb/ incest forbundet med tabu i samfundet, hvor mænd oplever en større kønsmæssig tabuisering i forhold til kvinder. Dette skyldes bl.a. at det, at se sig selv som offer, samt det, at vi i samfundet har en umiddelbar forventning om at incest er noget, der rammer piger.

Samfundet har via opdragelse og gennem medie påvirkningen, fremstillet et billede af, at drenge og mænd ikke kan være ofre – en opfattelse som både den misbrugte og andre tillægger manderollen.⁶ Derfor ”tumler” misbrugte mænd ofte med nogle andre problematikker senere i livet end misbrugte kvinder gør.

Det kan for mange mænd være en krænkelse i sig selv, at skulle opsøge hjælp og udvise sårbarhed, da det ikke stemmer overens med det stereotype billede af ”en rigtig mand”, som er stærk og kan klare alt. Herved kan det risikeres, at de psykiske senfølger af incest ikke bliver bearbejdet og derved vokser sig endnu større hos misbrugte mænd.

Den dysfunktionelle familiedynamik

Når der bliver begået incest i dysfunktionelle familier, må nogle bestemte forudsætninger i familien/ miljøet være til stede. Dysfunktionelle familiers grundlæggende problem er kommunikations- og grænseproblemer. Her menes ikke blot generelle grænsevanskeligheder, men nærmere den måde man oplever sig selv, synet på andre mennesker og opfattelsen af verdenen.

I dysfunktionelle familier vil der altid være forskellige former for fysisk/psykisk misbrug og omsorgssvigt.

Helt tidligt i barndommen udvikler barnet basis for kommende relationer samt tillid/mistillid til andre mennesker. Denne tillid grundlægges ofte på meso niveau dvs. i familien.

Man kan se familien som en institution i samfundet, hvis opgave er at opdrage barnet til at blive ansvarsbevidst, trygt og integreret i samfundet.

Hvert familiemedlem har sine roller, hvor der hertil er knyttet forventninger, normer og grænser. I dysfunktionelle familier, kan rollerne være byttet om og derved opstår der rolleforvirring. Fx at det kan være barnet, der agerer som den voksne og ansvarsbevidst, da barnet i en tidlig alder har tillært

---

⁶ www.incestcenterfyn.dk/default.asp?ptype=plugin.definition.webpage.page&pid=55&uid=67

Carina Helene Holm Lauridsen

sig nogle overlevelsesh- og mestringsstrategier for at beskytte sig selv. Hvis disse roller er byttet rundt i familien, kan grænser og normer være en diffus/svævende størrelse i de dysfunktionelle familier, og familien tillægger sig egne normer og forståelse af, hvad der er ”okay”.

Disse normer kan komme til udtryk ved impulsstyret adfærd, der både kan være grænseløs og krænkende. Der er generelt ikke respekt eller forståelse for den enkeltes grænser, følelser og behov. Samtidigt er der ikke nogen naturlig afgrænsning mellem de enkelte familiemedlemmer, så det bliver svært at adskille sig og være anderledes uden at føle sig forkert. Forandring, udvikling, selvstændighed, uafhængighed og individualitet bliver nedgjort eller forhindret.

Grænsen mellem virkelighed og uvirkelighed forsvinder, hvilket vil sige, at der opstår en virkelighedsforvrængning. Familien har svært ved at rumme negative følelser og smerte, hvorfor de fortrænger og fortier smerten. Herved kan der opstå en alternativ virkelighed. Her menes, at man ikke længere oplever tingene, som andre udenfor familien vil se og opleve dem.

Virkelighedsforvrængning kan f.eks. være, at barnet føler skyld og skam over for noget, det reelt er uden skyld i og at de voksne ikke føler ansvar for noget, de reelt har ansvaret for. Familien kan miste fornemmelsen af, hvad der er uden for normerne og derved begå incest som afløb for egen indre vrede og afmagt. Det skal understreges, at dysfunktionerne ikke automatisk fører til seksuelle overgreb mod børn, men at forudsætningerne for, at det kan ske, er til stede i disse familier.⁷

Dissociering – en forsvarsmekanisme

Dissociering betyder fraspaltning. Det kan være følelser, tanker eller oplevelser der bliver fraspaltet, og det er sindets måde at sikre, at en person der er i en voldsom følelsesmæssig belastende situation, ikke bliver total overvældet og overmandet af skræk og andre følelser. Det er en form overlevelsesh mekanisme eller forsvar som er med til at beskytte personen fra mere emotionel belastning end det man kan holde til.

Man kan som offer for en incest opleve ”en ud af kroppen” fornemmelse, hvor ofret har oplevelse af at se selve overgrebet ”oppe fra”, hvor de ser ned på sig selv og omsorgspersonen under overgrebet. Denne overlevelseshmekanisme kan være brugbar i selve øjeblikket, hvor det seksuelle overgreb forløber, men kan på sigt skabe psykiske problemer for individet – herunder fortrængning og fornægtelse.⁸

---

⁷ http://www.landsforeningen-spor.dk/dysfunktionelle_familie_moenstre.html

Carina Helene Holm Lauridsen

Metode anvendelse, data og empiri

Vi har benyttet os af den kvalitative metode i begge interviews, da vi vurderer at den er mest oplagt eftersom vores målgruppe er en sårbargruppe. Endvidere ville et kvantitativt spørgeskema, som primært bygger på data i form af tal, ikke kunne give os tilnærmelsesvis så detaljeret en forståelse af vores problemstilling som den kvalitative metode kan. Endvidere også grundet etiske overvejelser. For at kunne komme med den bedst mulige løsning til vores projekt, er det nødvendigt at komme ind til problemets kerne og forstå de komplekse problemstillinger der er i spil for mænd der har været udsat for incest i barndommen. Netop når man vil skabe en dybere forståelse for det problemkompleks, man studerer, er anvendelsen af en kvalitativ metode velegnet⁹ Hvis projektet ville stå alene med en kvantitativ undersøgelse, så ville validiteten (gyldigheden) og reliabiliteten (pålidelighed) ikke være opfyldt.¹⁰ Omvendt er der også ulemper ved at lade en kvalitativ fremgangsmetode stå alene.

I interviewet med Helle fra organisationen SPOR opstillede vi et semistruktureret interview med en fænomenologisk tilgang, hvor spørgsmålene var åbne, men planlagt på forhånd og opstillede efter fire udvalgte temaer. Vi var interesseret i at opnå en faglig og generel viden vha. hendes ekspertise inden for området for at kunne opnå en bredere forståelse af problemstillingen. Dette var nødvendigt for senere hen at kunne stille relevante og konkrete spørgsmål til Jan som er vores primære empiri.

Helle gjorde os opmærksom på, at Jan har holdt flere foredrag om sine oplevelser med incest i barndommen. Dette skabte stof til eftertanke ved, at vi derfor valgte at gøre interviewet ikke-standardiseret.¹¹

Vi antog, at eftersom han er foredragsholder ville det være nemmest for ham at tale ”frit fra leveren”. Vi havde dog forinden samtalen med ham talt i gruppen om nogle generelle teorier, som vi

8 Engberg, Maria; ”Du er ikke alene – tanker efter en voldtægt”, 1. udg. 2011 s. 28

9 Harboe, Thomas; ”Indføring i samfundsvidenskabelig metode”, 4. udg. 2006 s. 31-33

10 Voxted, Søren; ”Valg der skaber viden – om samfundsvidenskabelige metoder”, 1. udg 2006 s. 20

11 Harboe, Thomas; ”Indføring i samfundsvidenskabelig metode”, 4. udg. 2006 s. 42

Carina Helene Holm Lauridsen
ville drøfte med ham.

En anden årsag til, at vi ikke ville forberede spørgsmålene til Jan inden var af etiske årsager. Vi ville ikke risikere at virke stigmatiserende i vores spørgeform som kunne virke stødende på ham. Netop fordi Helle forinden fortalte, at særligt mænd senfølger af incest er bange for at blive set som værende ”mulig-krænker”, da det ofte er mænd der krænker.

Under interviewsene var i særligt opmærksomme på metakommunikationen dvs. måden kommunikationen foregår på under processen.

Vi har i analysen forsøgt at have helhedssynet med, for at få en helhedsforståelse af det konkrete problems årsag, fremtrædelsesformer samt konsekvenser for det enkelte menneske at have været udsat for incest.

Endvidere har systematikken være med inde over i vores afsnit om løsningen/indsats, for at undgå for hurtige løsninger valgt på ufuldstændigt grundlag. Ud fra dette har vi altså brugt alle aspekter i fælleselementerne.¹²

I analysedelen har vi fortolket og analyseret på vores primære og sekundære empiri, og derved anvendt den hermeneutiske tilgang. Denne tilgang har vi brugt for at finde frem til en almen og valid forståelse af vores to interviewsamtaler.¹³

Valderingen af de kvalitative fortolkninger sker bl.a. ved, at vi trækker citater fra interviewet ind i analysen. Citaterne er udvalgt for at underbygge det, vi som helhed ser i interviewet og finder relevant i forhold til problemstillingen.

Vi har på baggrunden af interviewet og analysen brugt induktionsmetoden for at komme frem til vores konklusion. Ved induktionsmetoden observerer man et par enkelt tilfælde (primær empiri herunder Jan og Helle) og konkluderer noget generelt dvs. generalisering. Dette har som de flest andre metoder dog vise ulemper.¹⁴

---

12 Posborg, Rikke m.fl. ”socialrådgivning og socialt arbejde”, 1. udg. 2.oplag 2009 s. 109-113

13 Kvale, Steinar, ”Interview”, s. 30 + s. 68-69

14 Vøxted, Søren; ”Valg der skaber viden – om samfundsvidenskabelige metoder”, 1.udg. 2006 s. 104-105

Carina Helene Holm Lauridsen

Analyse

Vores analyse tager afsæt i vores primære empiri fra vores interviewperson ”Jan” (dæknavn). Vi har valgt ikke at analysere videre på vores andet interview med Helle fra SPOR (Landsorganisationen for senfølger af seksuelle overgreb), da hun ikke er en del vores målgruppe, men har viden inden for området som vil skinne igennem i vores analyse. Vi vil udplukke ordrette citater fra interviewet og analysere/fortolke forståelsen heraf.

Af overskuelighedsmæssige årsager, har vi valgt at dele vores interviewpersons historie op kronologisk for at illustrere, hvilke konsekvenser incest i barndommen kan have for en mands videre livsforløb.

Barndom – de seksuelle overgreb

Jan er op vokset op på Vesterbro med sin storebror og biologiske mor. Jan har ingen kontakt til sin biologiske far, og da han er 6 år kommer der en alkoholiseret og voldelig stedfar ind i billedet. I denne periode fra Jan er 6-12 år, begynder hans mor at misbruge ham seksuelt. Det starter med at han skal sidde på skødet af hende mens hun er nøgen til at udvikle sig til fuldbyrdet samleje.

”Jeg holdt mig meget for mig selv som barn uden venner, og i dag kan jeg godt forstå hvorfor, da jeg jo følte en kæmpe skyld(...). Jeg gav hvad min mor ville have, så elskede hun mig, så blev jeg behandlet godt og hvis jeg ikke gav hende hvad hun ville have, så blev hun stjerne tosset og meget vred på mig(...)”.

Vi ser her, at Jan har indlejret tidlige negative arbejdsmodeller som han møder andre mennesker med. De tidligere indlærte arbejdsmodeller har en tendens til at blive generaliseret til senere relationer.

Det er Jans indre negative arbejdsmodeller som ”fortæller” ham, hvordan han skal møde omverdenen. De indre arbejdsmodeller består af forestillinger og forventninger som børn får om sig selv og andre mennesker på grundlag af de erfaringer de har gjort sig i løbet af tilknytningsprocessen. En dreng som Jan der i barndommen følte sig svigtet/afvist vil indlære negative indre arbejdsmodeller. Derved får han den forestilling, at andre ikke er til at stole på og

Carina Helene Holm Lauridsen

opfatte sig selv som mindre værd, hvilket kan være årsag til isoleringen fra andre mennesker.¹⁵

Axel Honneth, tysk filosof, taler om at udsættes et individ for gentagende 'disrespekt' trues den personlige identitet eller positive selvfølelse i negativ retning. En disrespekt hvad angår fysiske overgreb fx incest nedbryder individets selvtilid ved at sætte spørgsmålstegn ved kærlighedens kontinuitet.¹⁶ Det er netop det som gør sig gældende i Jans tilfælde – han ved, at når han giver sin mor lov til at forgribe sig på ham, så viser hun ham kærlighed, hvorimod hvis han nægter afviser hun ham. Derved får Jan aldrig en følelse af at morens kærlighed er kontinuer.

Vi vurderer, at den oplevelse Jan har i forhold til at føle skam over overgrebene og har lavt selvværd kan skyldes følelsen af at blive "trådt" på, krænket i sådan en grad at man nærmere føler sig som en "tingsliggørelse" frem et for individ. Mindreværdsfølelsen af ikke at være på niveau med andre samtidig med man jo selv "deltog" i den seksuelle akt.

"Ligesom da overgrebene stod på, der var jeg ikke tilstede i det seksuelle, altså jeg vidste at min mor ville blive vred på mig hvis jeg ikke gjorde som hun ville have, jeg skulle gøre(...) Og det er sådan en naturlig mekanisme som hjernen har og lukker af, og det gjorde jeg også som barn..".

Vi tolker, at Jan ubevidst har benyttet sig af dissocierings forsvarsmekanismen. Han har fraspaltet oplevelsen og tankerne, for at beskytte sig selv fra den ubehagelige oplevelse. Man skiller sig selv væk fra oplevelsen, drejer fokus og ser det objektivt fremfor subjektivt. Man kobler eller kæder ikke tingene i oplevelsen sammen, men ser dem som adskilt.

Dissociering kan være brugbart i den givne situation, men kan have alvorlige konsekvenser for individet på sigt.

"Jeg kan huske, at jeg gik om aftenen og var hamrende nervøs for hvad der skulle ske, når min far, pisse fuld, var faldet i søvn på sofaen og når min mor så kom ind.., så var jeg skræklagen for hvad der skulle ske, fordi hvis hun var i det humør at jeg skulle have sex med hende".

---

15 Guldager, Jens m.fl.; "Udsatte børn – et helhedsperspektiv", 2.udg. 2012 s. 69

16 Juul, Søren og Højlund; "Anerkendelse og dømmekraft i socialt arbejde", 1.udg.2005 s. 27-28

Carina Helene Holm Lauridsen

Et barn som Jan befinder sig i et konstant ”alarmberedskab” omgivet af kronisk frygt og angst. Han er hele tiden et ”skridt” fremme i forsøget på at forudsige nye trusler om overgreb/ vold, hvilket gør det svært for ham at investere energi i sin kognitive udvikling.

Ungdom 12-17 år – oprør mod forældrene

I denne periode får Jan nok. Han banker sin stedfar i raseri og afmagt, og får sagt stop til sin mor.

”(…)så der omkring min 13 års fødselsdag der tæver jeg så min far, så jeg bliver meget vred, og knækker næsen på ham og så kommer min mor ud for at se hvad der er sket og jeg råber af min far og så siger jeg så til min mor: ”OG DU STOPPER OGSÅ MED DET DU HAR GANG I!”. Jeg ved ikke rigtig, hvor jeg fik de kræfter fra til det, men det gjorde jeg og så stoppede selve overgrebene, fra både min mor og far”.

Vi fortolker, at denne pludselig vrede som Jan viser, kan hænge sammen med at han i barndommen har haft en ’overdreven tilpasning’ for at forsøge at opføre sig således, at han ikke udløser stedfarens vrede eller morens overgreb. Han ved forældrene er uforudsigelige, og for at undgå nye overgreb forsøger han at behage moren mest muligt ved lade hende begå overgreb mod ham, så hun ikke afviser ham som hun ellers gør.

Børns evne til at leve op til voksnes forventninger og reagere på deres behov, kommer mest til udtryk hos børn der netop har været udsat for seksuelle overgreb ligesom Jan. Det er ved at behage forældrene, at man får en form for respons/kontakt.

Dét at Jan pludselig bliver så vred, hvor han netop førhen har været overdrevent tilpasset kan skyldes hans overlevelsesstrategi er blevet udageren, fordi han ikke kan rumme den indre smerte som han har båret på i 7 år. Han skifter overlevelsesstrategi, fordi den anden ikke har ”virket” ved bare at være behagsygt til nu at være aggressiv som medfører voldelig adfærd mod faren.¹⁷

”Min stedfar kom hjem fra hospitalet, åbnede køleskabet og knappede 2 bajere op og sagde nu er du voksen og så kan du også drikke bajere med de voksne også var jeg sådan set accepteret af ham(...), så startede jeg med at drikke. Fulgte lidt min fars mønster og drak også nogle gange med

---

17 Killén, Karin; ”Omsorgssvigt – det teoretiske grundlag”, 4.udg.2010 s. 130-132

Carina Helene Holm Lauridsen

ham og jeg begyndte faktisk at drikke sådan rimeligt meget, hvilket jeg i dag ser som en flugt fra følelser og siden der 13-14 års alderen, var det ligesom alkoholen som var det styrende i mit liv, så jeg har faktisk levet som alkoholiker meget af mit liv”.

Vi forstår, at det er Jans forsøg på at flygte fra sit indre kaos og et forsøg på at dulme smerten at drikkeriet tager til. Et forsøg på at flygte fra virkeligheden og få et ”break” fra det konstante alarmeredskab som han befinder sig i.

22-35 år – ønsket om kontrol og magt overfor det modsatte køn

I de næste mange år får Jan et overdrevet behov for kontrol og magt, som han finder ud af han kan få gennem sex med kvinder.

”Jeg har haft sindssyg mange sex partnere, ca. 350 kvinder(...)jeg brugt kvinder til at komme af med mine aggressioner overfor min mor, jeg har sådan et had/kærligheds forhold, eller mere havde overfor kvinder(...)Når jeg havde sex, så så jeg kvinderne som sådan nogle bitches. Jeg så kvinder som at de var mindreværd end det skidt jeg selv rendte rundt i og når vi havde sex var det ikke sådan at det var voldsomt sex, men mentalt har der været had med i mine tanker når vi dyrkede sex som på en eller anden måde var noget jeg skulle have afløb for”.

Som nævnt i den redegørende del, er der samfundet en kultur og kønssocialisering, hvorved at mandens maskulinitet tilpasser mænd til at føle, tænke og opføre sig på måder, der er i overensstemmelse med maskuline normer. Herunder findes der visse krav til manden såsom at være fysisk stærk, og at manden må fornægte alt fysisk såvel følelsesmæssig smerte. Det er en legemliggørelse af handlekraft, kontrol, selvhævdelse, aggression, magt og styrke.¹⁸

Hvis man ser på dette, så kan man forstå at Jan har følt sin maskulinitet krænket gennem sin opvækst. Han har ikke haft nogen form for kontrol under overgrebene fra sin mor, og alt det som man ser som mandigt har Jan ikke fået lov at afprøve/udleve gennem sin opvækst. Jans kønsidentitetsopfattelse har ikke stemt overens med samfundets normer i forhold til den maskuline rolle, hvilket i denne periode giver ham en kolossalt behov for at opnå kontrol, magt og mandighed

---

18 Lyager, Lone og Jette; ”At bestige bjerge”, 1.udg. 2005 s. 49

Carina Helene Holm Lauridsen

ved at være sammen med en masse forskellige kvinder. Som han selv udtrykker det, var hele jagten/spillet om nedlæggelsen af kvinden hans behov – så var han ligeglad med dem bagefter. Så begyndte kvinderne pludselig at få følelser for ham, og det var jo en fremmed følelse for Jan. Han har haft så mange aggressioner inden i sig, og fået afløb for disse gennem sex. Det har været hans mestringsstrategi for endelig at kunne føle at han har magten og føle sin maskulinitet. Når drenge bliver voksne, kan de været forvirrede, da de har svært ved at skelne seksuelle følelser og behov for følelser af omsorg og kærlighed. Hertil kommer, at seksuelle følelser og behov samtidig er blevet knyttet til vrede og skam ligesom det er Jans tilfælde.

”...Og logikken her er ikke helt til at forstå, for hvis jeg var bange for sex fra min barndom, hvorfor søger jeg den så så meget som jeg har gjort da jeg blev ældre?”

Ved ovenstående antager vi igen, at det for Jan har handlet om et spørgsmål om at opnå kontrol gennem det seksuelle samvær med kvinder. Et forsøg på opnå kontrol over den seksuelle situation, som han på ingen måde forståeligt nok havde som barn. Samt afprøve sine forsømte maskuline værdier.

35-43 år – senfølgerne konsekvenser

Inden denne periode har Jan som beskrevet haft et massivt alkoholmisbrug. Da han er ca. 35 år begynder han at tage euforiserende stoffer, hvilket er medårsag til at han bliver hjemløs. Denne periode er generelt kendetegnet ved kolossalt indre kaos hos Jan, hvor det til sidst eskalerer med flere selvmordsforsøg.

”Så startede jeg med at tage nogle stoffer også for at flygte og slippe. Jeg ser sådan mit liv som en spiral/cirkel(...)Så derfor i de perioder hvor jeg havde det godt, drak jeg ikke særlig meget og tog ikke voldsomt mange stoffer og i de perioder hvor det så gik dårligt, der har jeg så været helt ude i hampen. Jeg har fx boet på gaden i 8 måneder, levet af mad i skraldespandene og været helt nede”.

Som Jan selv er inde på, så begynder han at tage stoffer for at flygte og slippe væk fra hans indre kaos. Det der kendetegner rusmiddelbrugere er ofte, at de benytter sig i udstrakt grad af benægtelses- og projektionsmekanismer. De benægter, bagatelliserer og rationaliserer deres forbrug

Carina Helene Holm Lauridsen
af stoffer og alkohol.¹⁹

Vi vurderer, at Jan forsøger at glemme den traumatiske oplevelse ved at tage stoffer og derved benægte at det er sket. En overlevelsesmekanisme i et forsøg på at udholde tilværelsen blot en lille smule. Hver gang han oplever modgang, så vender han tilbage til stofferne for ”det hjalp jo sidst”. Stressfaktorer såsom kritisk økonomisk- og bolig situation kan ligeledes udløse et forbrug af rusmidler. Dette gør sig ligeledes også gældende for Jan, da han bliver sat ud af sin bolig, da pengene er brugt til stoffer og alkohol.

”Jeg røg på kontanthjælp(...) fik en socialrådgiver som ikke lige var den bedste. Hun så mig ikke, var ikke interesseret i mig, gjorde ikke noget som helst(...) Jeg fik et behov for at fortælle hende, at jeg havde et alkoholproblem og at jeg gerne ville have noget hjælp til det her alkoholproblem, men det blev sådan negligeret, da jeg der så pæn ud i tøjet og var nyklippet(...)fik nogen penge fra kommunen og så fik jeg noget hjælp til at flytte”

Vores egen praksiserfaring viser os, at marginaliserede borgere som Jan der er så langt nede i kulkælderens skal ”tages i hånden”, følges ét skridt af gangen og derved løse ét problem af gangen. At se alkohol- og stofmisbruget som et symptom på noget andet, men at være realistisk omkring at problemerne skal løses i den rækkefølge hvor det problem der spænder ben for det bagvedliggende problem skal løses først. Man kan ikke løse alle problemer på én gang, men det er nødvendigt at man som socialrådgiver skaber systematisk overblik og udviser respekt og anerkendelse overfor borgeren.

”Mit liv har bare haft en periode på en 10 år, hvor jeg simpelthen lavede så meget lort og jeg sad i fængsel og røg ind og ud af psykiatriske afdelinger, jeg prøvede at tage mit eget liv 7 gange og har været klinisk død 2 gange pga. at jeg tog overdosis med piller, medicin og alkohol(...) Jeg gik så til lægen og fik af vide, at mine indre organer de var færdige og at det var et under at jeg levede, fordi jeg havde misbrugt min krop som jeg havde(...)Lægen sagde, jeg havde 3 måneder, måske 14 dage igen. Så tænkte jeg ”yes, yes, så kan jeg endelig slippe for det her lorte liv”, det var virkelig hvad jeg tænkte...”

---

19 Killén, Karin; ”Omsorgssvigt er alles ansvar”, 4. udg. 2010 s. 55

Carina Helene Holm Lauridsen

Forskning fra 'Center for selvmordsforskning' viser, at på alle alderstrin begår flere mænd selvmord end kvinder. Mange mænd der forsøger at tage deres eget liv, bruger ofte metoder hvor der er størst sandsynlighed for, at de ikke overlever, hvorimod kvinders selvmordsforsøg ofte nærmere er et "råb om hjælp". Da vi spørger Jan, om det var et råb om hjælp, svarer han overens med ovenstående teori, at det var det ikke – han ønskede vitterligt at dø.

Igen kan det skyldes, at mænd har svære ved at søge hjælp fra bl.a. venner og familie osv. Netop fordi de forsøger at opretholde deres maskulinitet, hvor de ikke må virke svage og sårbare.

Vi forstår, at Jans selvmordsforsøg er opstået grundet, at han ubevidst har vendt den vrede og det had han har næret over for sin mor og stedfar mod sig selv.

43-49 år – Man kan ikke fjerne ar, men forsøge at realisere ønsker

I denne periode får Jan kontakt til en god socialrådgiver som ser ham og anerkender ham. Hun giver ham ultimatummet, at enten går han i misbrugsbehandling eller også vil hun lukke for hans kontanthjælp. Jan starter i et intensivt misbrugscenter som bliver forlænget undervejs til 17 uger, da Jan til at starte med ikke er motiveret. Jan møder under forløbet en masse anerkendelse for første gang i sit liv, hvilket giver ham mod på misbrugsforløbet og livet. Efterfølgende starter Jan et terapiforløb hos Jette og Lone Lyager i Støttecenter for incest. Dette bliver for Jan en epokegørende oplevelse, som hjælper ham på rette vej i livet.

"En psykoterapeut sagde til mig under behandlingen: "Jan, jeg kan se du er et godt menneske, du er et godt menneske og du fortjener et godt liv", og det ramte mig også meget dybt, fordi det var ikke sådan jeg så mig selv. Jeg så ikke mig selv som et godt menneske og jeg var bestemt ikke vant til at der var nogen som fortalte mig det..."

En mand som Jan der aldrig har følt sig set og hørt i sin barndom, vil have det indprentet i sine indre arbejdsmodeller og derved ikke have forventninger til at andre møder ham som et selvstændigt individ.

Omsorgssvigtede børn som Jan føler sig ofte uelskede og føler sig ikke gode nok. De har en indre verden fyldt med negative følelser og tanker om sig selv. Anerkendelsen rammer Jan så dybt, at han bliver rørt til tårer, når han fortæller om det. Dette viser et stort afsavn i forhold til at blive

Carina Helene Holm Lauridsen
anerkendt gennem sin opvækst og senere liv.

Ifølge filosofen, Axel Honneth, er mennesket afhængigt af anerkendelse for at fungere som et socialt vellykket individ.²⁰ Gennem anerkendelse fra fx forældre, udvikler barnet selvtillid. Når Jans mor i barndommen, har ignoreret/afvist Jan i længere periode, hvis han nægtede at give hende sex, så forsvinder anerkendelsen, hvilket påvirker Jans forståelse af sin egen værdi.

Jan fortæller, hvordan han har haft svært ved at knytte sig til andre mennesker grundet hans tilknytningsforstyrrelser i barndommen:

”Jeg er super god til at give omsorg og også god til at give kærlighed, men jeg er rigtig, rigtig dårlig til at modtage det. Og det er sådan et gentagende mønster der har været gennem hele mit liv, jeg kan også mærke at når folk kommer for tæt på mig så holder jeg afstand. Det er sådan noget forsvar, her til og ikke længere. Jeg er blevet meget bedre til det, fordi jeg har arbejdet med mig selv og det er her indenfor de sidste 6,8,10 år, både mentalt og med terapi og jeg har også gået inde i center for incest”.

Vi formoder, at Jan har en desorganiseret tilknytning fra sin barndom, som han har taget med sig op i voksenlivet. Hvis man har en desorganiseret tilknytning, har man ofte meget svært ved at give og modtage nærhed fra andre, og har svært ved at regulerer ens følelser. Vi er opmærksomme på, at Jan fortæller at han er god til at give kærlighed, men han fortæller selv at han ikke altid har været god til det, da det for ham har været ”fremmed”, men at han har arbejdet med det.

Splittelsen ligger til grund for, at han i barndommen både har frygtet sin mor, men samtidig også været den primære omsorgsperson som et barn instinktivt søger til, hvis det er bange. Når han så har mødt en afvisende mor, når han fx nægtede at have sex med hende, så opstår der et sammenstød af modstridende følelser.^{21, 22}

---

20 Juul, Søren og Højlund; ”Anerkendelse og dømmekraft i socialt arbejde”, 4.udg.2006 s. 25

21 Killén, Karin; ”Omsorgssvigt – det teoretiske grundlag”, 4.udg 2010 s. 122

22 Guldbrandsen, Liv Mette; ”Opvækst og psykisk udvikling”, 1.udg 2010 s.156

Carina Helene Holm Lauridsen

Dette forklarer eksempelet med Jan – at han har været meget forvirret omkring hans følelser og nærhed overfor andre.

Her er Jan i dag

Jan har i dag 4 børn, bor i egen lejlighed og er ved at færdiggøre pædagoguddannelsen hvor han samtidig arbejder i en børnehave. Han kom i terapiforløb hos Center for incest, hvor han deltog i både individuel terapi og i en mande terapigruppe. Han har været clean i 5½ år af både alkohol og stoffer. Han afholder i dag flere foredrag om senfølgerne af incest, og er blevet opfordret af Lisbeth Zornig til at skrive en bog om sit liv.

Jan har i dag stadig ar på sjælen af traumerne, og føler sig stadig på nogle områder som en lille, utryk og sårbar dreng som blev revet væk fra sin barndom til trods for han er 49 år i dag.

”Jeg har en mission eller drøm, og det er at hvis jeg bare kan hjælpe og være rollemodel for ét menneske, bare rede et menneskeliv så har jeg gjort det jeg gerne ville...”

Konklusion

Der foregår til stadighed en usynliggørelse af den misbrugte mand. Dette udspringer i høj grad af samfundets opfattelse af kønsroller og kønssocialisering. Den voksne mand bliver ofte mødt med en manglende opmærksomhed på de konsekvenser, det seksuelle misbrug har for ham i hans voksne liv.

Efter at have gennemarbejdet interviews og analyse, så er vi blevet bekræftet i hvor stor betydning kønssocialiseringen i samfundet har i forhold til mænd med senfølger af incest. Der er nogle forventninger og normer til den stereotype manderolle, som mange misbrugte mænd ikke føler de kan leve op til. Dette skyldes, at deres maskuline identitet er blevet krænket netop hvor den i barndommen/ungdommen udvikles.

Ud fra vores primære empiri (Jan) har vi erfaret, at det er svært at vurdere, hvilken egentlig betydning seksuelle overgreb i barndommen har for mænds videre liv.

Vi ved nu, at incest ofte foregår i dysfunktionelle familier, hvor incesten nødvendigvis ikke står alene, men at andre faktorer såsom vold, alkoholmisbrug osv. ligeledes spiller en rolle for drengens udvikling. Derfor er det et mere komplekst område, som gør det vanskeligt at vurdere den egentlige

Carina Helene Holm Lauridsen

konsekvens af seksuelle overgreb. Men i vores empiris tilfælde mener vi også, at man kan se et adfærdsmønster som peger hen mod det øgede behov for kontrol og magt i seksuelle forhold. Netop den kontrol og magt, som han blev frataget under overgrebene i barndommen.

Vi vurderer endvidere, at drenges tilknytningsmønstre bliver forstyrret af, at den primære omsorgsperson krænker ham seksuelt, og han derfor senere får svært ved grænsesætning og at nærer tillid til andre.

Man kan ligeledes sætte spørgsmålstejn ved, om Jans massive alkohol- og stofmisbrug skyldes selve incesten eller den generelle oplevelse af omsorgssvigt. Der hersker ingen tvivl om, at han gennem sit voksenliv har brugt alkoholen til at dulme sit indre kaos. Om kaosset udelukkende skyldes de seksuelle overgreb eller igen de generelle svigt, som han har oplevet er svært at konkludere. Vores bud er at det skyldes en kombination af al den svigt, han har oplevet i barndommen.

Vi er opmærksomme på, at for at få et klart repræsentativt resultat ville det have været optimalt, hvis vi havde benyttet os af flere repræsentanter og ikke kun én, men grundet projektets begrænsede omfang har dette ikke været muligt.

Det har ikke været vores hensigt at give en konkret konklusion på problemstillingen, men nærmere belyse en tendens af mulige konsekvenser for mænd der har været udsat for incest.

Social indsats

Vi har gjort os nogle tanker omkring, hvilket niveau vores sociale indsats skal sættes ind på og hvad det er, der mangler i dag af tilbud til mænd med senfølger af incest.

Gennem vores projektanalyse bl.a. ved at tale med Helle fra SPOR har vi erfaret, at der er en problematik i at de fleste tilbud retter sig til kvinders behov fremfor mænds behov.

Kommunikationen retter sig primært til kvinder fx i form af ”rund-kreds-snak”, hvor der tales om følelser, hvilket ofte ikke er mændenes behov. Der er dog fremsat mandegrupper hos Center for Incest, hvilket kan gavne nogle mænd, men grundet kønssocialiseringen kan det skræmme mange mænd, at skulle åbne op for deres følelsesmæssige side omkring incest overgrebene til andre mænd.

Samtidig kan det også være en fordel at være en del af en mandegruppe, da det kan være øjenåbner for mænd at opdage, at andre mænd i samme situation føler det samme og det at kunne spejle og genkende sig selv i andre mænd.

Carina Helene Holm Lauridsen

Vi vurderer, at mandegruppe er et godt initiativ, men der mangler en form for substans således at det kan fungere optimalt for mænd med senfølger af incest.

Vores bud på social indsats

Vi vil opstarte ”Hyttten for incest ramte mænd”. Hyttten henvender sig til voksne mænd med senfølger af incest i alle aldre. Personalet vil bestå af tværfagligt samarbejde herunder socialrådgivere, psykologer, psykoterapeuter og pædagoger. Personalestablen skal være af blandede køn, fordi de mandlige ansatte kan fx fungere som en form for rollemodel. Personalet skal løbende have kurser og supervision indenfor området.

Vores mål med indsatsen er, at viderebygge på ideen om mandegrupper. Som beskrevet ovenfor, at det skræmmer mange mænd, at skulle dele deres følelser med vidt fremmed mænd. Vi vurderer, at der mangler et ”led” inden selve gruppeterapien. Vi vil forsøge at skabe trygge rammer og en afslappet atmosfære via teambuilding aktiviteter inden selve forløbet.

Vi forestiller os, at mændene kan blive rystet sammen og få opbygget et netværk ved en overlevelsestur, og får lov til at være mænd.

Fx kunne en jægersoldat være en del af projektet - en som ved, hvordan man presser sig selv fysisk og psykisk og kan få mænd til at gøre ting de ikke troede de kunne. Derved får de opbygget deres selvtillid og selvværd i et fællesskab, hvor de skal stå sammen for at klare udfordringerne undervejs. På denne måde kan de få opbygget gensidige relationer til hinanden, som vil styrke dem når de deltager i mandegruppens forløb.

I Hyttten vil der i løbet af året blive afholdt foredrag om personlig udvikling, samt mænd som har gennemgået et forløb vil dele ud af deres erfaringer. Denne tanke udspringer fra, at Jan fortalte os, at han modtog meget positiv feedback fra mænd efter han har afholdt foredrag om sit liv på Synlighedsdagen.

Vores socialfaglige metode bygger på empowerment tankegangen, hvor mennesker opnår kontrol og magt over eget liv. Vi vil gennem empowerment-arbejdet sætte fokus på de kritiske og afgørende faktorer, som holder mennesker fast i undertrykkelse og afmagt.²³

Vi har gjort os nogle tanker om, hvordan det er mindst muligt ubehageligt for mænd at tage den første kontakt til Hyttten. Vi har drøftet, at vi vil have en hjemmeside hvor der er en hotline/chat, så

---

23 Posborg, Rikke m.fl.; ”Socialrådgivning og socialt arbejde”, 1.udg. 2.oplag 2009 s. 121

Carina Helene Holm Lauridsen

mændene ikke nødvendigvis behøves at tage mod til sig at ringe første gang, men har mulighed for at være helt anonym og chatte med personale fra Hytten. Derved kan man undgå, at mænd der opsøger kontakt telefonisk bliver skræmt af mundtligt at skulle præsentere sig selv som 'incest-offer' og måske vælger at afbryde kontakten.

Vi har gjort os nogle etiske overvejelser i forhold til, hvor vigtigt det er at Hyttens personale møder mændene med anerkendelse og respekt. Dette eftersom vores interviewperson Jan følte det meget positivt, at blive set og hørt uden fordømmelse. Den anerkendelse som mange af incestramte mænd aldrig har mødt.

Indsatsen finansieres af staten, da tilbuddene/organisationerne for incestramte på nuværende tidspunkt primært er frivillige/private organisationer som fx Spor, Center for Incest osv. Derfor vurderer vi, at staten bør bevillige penge til denne oversete gruppe i samfundet. Ligeledes for at forebygge, at mænd med senfølger får andre problemer såsom alkohol- stofmisbrug, hjemløs og arbejdsløshed.

Geografisk vil vi placere Hytten 10 steder fordelt rundt i Danmark. Dette på baggrund af at vores anden interviewperson Helle fra SPOR, har erfaret at det er et problem at de fleste tilbud for mænd med senfølger primært er lagt i de store byer i Danmark. Derved kan man risikere, at småbyerne og udkants-Danmark ikke får de samme muligheder og derved opgiver at søge om hjælp.

Vi antager, at det er relevant at handle på makro-niveau, da vi vurderer at det er samfundets ansvar at tage hånd om udsatte borgere med senfølger af incest. Det er endvidere et samfundsproblem, at der ikke er nok tiltag fra regerings side for området, hvilket vi vil gøre op med ved at sætte Hytten i værk.

Vi håber, at ved at sætte dette projekt i værk at kunne skabe større fokus på mænd med senfølger af incest. Derudover at skabe nogle hjælpemuligheder rettet til mænd som vi mener, politikerne har nedprioriteret.

Carina Helene Holm Lauridsen

Litteraturliste

- Killén, Karin; ”Omsorgssvigt - Det teoretiske grundlag”, 4. udg. 2010
- Engberg, Maria; ”Du er ikke alene – Tanker efter en voldtægt”, 1. udg. 2011
- Gram, Marianne; ”Det seksuelle overgreb – Krænkerens profil”, 1. udg. 2000
- Lyager, Lone og Jette; ”At bestige bjerge”, 1. udg. 2005
- Posborg, Rikke m.fl; ”Socialrådgivning og socialt arbejde”, 1. udg. 2. oplag 2009
- Guldbrandsen, Liv Mette; ”Opvækst og psykisk udvikling”, 1. udg. 2010
- Juul, Søren og Højlund; ”Anerkendelse og dømmekraft i socialt arbejde”, 2005, 1.udg.
- Harboe, Thomas: ”Indføring i samfundsvidenskabelig metode”, 2006, 4.udg.
- Kvale Steinar; ”Introduktion til et håndværk”, 2009, 2.udg.
- Guldager, Jens m.fl.; ”Udsatte børn – et helhedsperspektiv”, 2012, 2.udg.
- Olsen Bitsch Poul m.fl; ” Problemorienteret projektarbejde”, 1997, 2.udg.
- Voxted, Søren; ”Valg der skaber viden – om samfundsvidenskabelige metoder”, 2006, 1.udg.

Carina Helene Holm Lauridsen

Links

http://www.si-folkesundhed.dk/upload/unges_trivsel-2002_pdf.pdf

<http://www.incest.dk/default.asp?ID=146>

http://www.landsforeningen-spor.dk/dysfunktionelle_familiemoenstre.html